

Nu je het zegt

K. Schippers

Nu je het zegt

Roman

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2021

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Em. Querido's Uitgeverij bv, Weteringschans 259, 1017 xJ Amsterdam.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © Pictoright Amsterdam 2021

Copyright © 2021 K. Schippers
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's Uitgeverij bv,
Weteringschans 259, 1017 xJ Amsterdam.

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Helene Schjerfbeck, *Stilte* (1907)
Foto auteur Bianca Siermans

ISBN 978 90 214 2842 0 / NUR 301
www.querido.nl

erica tetralix

Inhoud

Road zoek	9
Afzegland	15
Dat telt niet	20
Filippien	24
Horizon	29
Kinderkoor	34
Jampot	39
Chef behoud	43
St. James' Park	48
Levende taal	54
Woordfrequenties	60
Blijft drijven	65
Kreupelhout	70
Zoals jij	76
Linke Toon	83
SenseCam	89
Motto's	94
Voiles	99
Loens	105
Verversen	110
Nu je het zegt	115
Wat er is	121
De opening	128
Ogen dicht	134
Wegen vangen	138
Ongelijk	145
Vallei	152

Road zoek

Buiten zie ik pas dat ik in een suikertaart heb gelopen. Dit is het station Elephant & Castle, in het zuidwesten van Londen, een kolos uit 1890. Dat jaartal weet ik nog niet, toch is het maar beter om het er meteen bij te zetten. Dan is het gebeurd.

Gisteravond *Laura* (1944) van Otto Preminger op de tv in een heel ander deel van Londen, film noir met Gene Tierney, Dana Andrews en Clifton Webb, vol sjieke gevaren.

De weg in Londen aarzelt vlak voor het station, hier en daar een andere richting. Het plaveisel weet niet helemaal waar het heen moet, waarschuwt voor al te stellige verwachtingen.

Laura verdwijnt al in het begin van de film en toch zie je haar nog, haar portret hangt bij een verdachte, hoor haar in een song, 'Laura',

*She's a face
in the misty
light*

*footsteps
that you hear
down the hall...*

Plattegrond op een bord, hoe heet het hier, Lambeth van 'The Lambeth Walk'. 't Is nog een lange weg naar Westmoreland Road.

Daar hoop ik voor een verhaal het vroegere huis van de Duitse schrijver August Bolte te vinden, naar Londen gevlucht, in het begin van de oorlog.

HIEP PHAT, Chinese & Vietnamese Supermarkt aan de overkant van de straat, even verder Paul's Discount Store voor glas en giften. Bij Barrie Howard wordt een deken op een rood bord voor vijf pond aangeprezen.

Lambeth Road, 2018

De zijstraten als je een adres zoekt. Flard van 'Laura',

*She gave
your very first
kiss to you*

*that you can
never quite
recall...*

‘Kent u Westmoreland Road?’ vraag ik aan een voorbijganger.

‘U zegt?’

‘De Westmoreland Road,’ laat hem een foto van het huis zien, van internet gehaald.

Hij schuift zijn bril op zijn voorhoofd en knijpt zijn ogen tot streepjes. ‘Tssss... zo vaak gezien,’ armgebaar in de verte.

Walworth Place, markt in een zijstraat. News Agents, South London Press, wat een kiosken, denk aan Fiona Struengmann. Gisteren heb ik een fotoboek van haar op Charing Cross Road gekocht.

Fiona wist kiekjes van een markt in Berlijn met witte verf uit tot er nog maar enkele fragmenten overblijven, voorwerpen, een gebaar, een silhouet.

Waarom?

Als je ergens loopt ben je uit op een totaal, en toch krijg

Fiona Struengmann, *Just like you, but different*, 2017

je niet meer dan een paar zijkanten. Merk het ook hier weer, op Walworth Road. Wat zal ik ervan onthouden, de bast van een iep, een putdeksel.

Met die stukken moet je het zien te doen. Lantaarnpaal, foto van The Red Lion op een vuilnisbak, ben de hoek al om. Zo breid je de fragmenten uit tot een onbetrouwbaar geheel. Herinneren is tasten naar wat je deels hebt gezien.

Op Westmoreland Road vraag ik naar Westmoreland Road, wil het nu zeker weten. Het is 'm, kan niet anders. Overall 1 ding kopen, de waarheid van een straat, in elke winkel iets. Een ander herinnert zich Shakespeare, ik dit kinderspel. Langwerpig wit bord met blauwe letters op de eerste de beste straathoek, Westmoreland.

Was bij een opname van *Poets* op de Stadionkade in Amsterdam. Het naambord hadden we vervangen door de Peelstraat, met iets vervaagde letters voor de ouderdom. Een vaste bewoner kon niet meer geloven dat hij er woonde.

Voor nummer 39 moet je linksaf, daar ligt het huis aan een cour. Een oudere mevrouw zit buiten te puzzelen. Ik aarzel. Het huis lijkt voor geen meter op de foto van internet.

Een jonge vrouw komt naar buiten en legt een boek voor haar moeder neer.

‘Zoekt u iets?’

‘39 Westmoreland Road.’

‘Dat is hier,’ ze leunt op de stoel van haar moeder.

‘Het lijkt er niet op,’ zeg ik en wapper met de foto.

‘Ergens anders?’ vraagt de moeder als ze de foto bekijkt.

‘Het is een eind verderop,’ nu wappert de dochter met de foto.

‘En het nummer dan?’ vraag ik.

Toch loop ik in de richting die de dochter heeft aangegeven. Leg me neer bij een adres dat ik van het begin af aan heb gewantrouwd.

Westmoreland Road, 2018

Voor het raam van een enquêtebureau hangt een oproep voor ruzies die het meest voorkomen. Een student wil graag langskomen om over het karakter en de duur te praten, net of je aan iets bijzonders meedoet als je erop ingaat.

Nu heb ik alleen nog de foto van het huis, een villaatje met erker en veel ramen. Wat moet het er binnen licht zijn. Hier heeft Bolte geschreven. Het huisnummer is me uit handen geslagen en de straat klopt ook niet.

Ik laat de foto aan een muzikant zien, hij draagt een koffer waar een viool in zit.

‘Ziet u dat flatgebouw?’ vraagt hij.

‘...daar aan de andere kant...’

‘Ja, dat...’

‘...o...’

Hij probeert het goede gebaar te maken, ‘...dat huis staat aan de andere kant.’

‘...van dat flatgebouw...?’

‘...dat zei ik, ja.’

Z’n hand beweegt nog na, met de andere houdt hij de viool vast.

‘Wat heeft u net gespeeld?’ vraag ik.

‘De Vijfde van Mahler,’ hij wuift in een andere richting.

Afzegland

Laat de foto aan een man met ontbloot bovenlijf zien, bretels over de schouder. Hij aarzelt geen moment, 'o, dat is vlakbij.'

Hij loopt weg, stopt even, raakt z'n voorhoofd aan en gaat een andere kant op. Het ontblote bovenlijf begint harder te lopen, langs een etalage met stapels pakpapier. Naar het Duitse huis, hij als wegwijzer en ik, ja, als wat?

Voor het bovenlijf heb ik een bijrol, kom, zijn werk is net zo marginaal, even het toneel op om Westmoreland te openen.

Hij verdwijnt in een bakkerij en als ik hem wil volgen zijn een paar andere klanten me voor. Koopt hij een broodje of vraagt hij op zijn beurt een bediende de weg. Alle twee?

'Bent u de laatste?' vraagt een meisje.

'Dat moet haast wel.'

'Verdwaald?' vraagt een vrouw naast me.

'Ik wacht op iemand.'

'Bij de bakker zeker.'

Zo druk is het hier niet, en toch is het ontblote bovenlijf verdwenen. Kijk nog even naar buiten, nee, niemand te zien. Hoe is hij mij kwijtgeraakt?

De vrouw is gauw klaar, 'komt je afspraak niet?'

'Hij was er wel.'

We lopen naar buiten, zij eerst.

‘Als je m’n moeder iets vraagt, doet ze het meteen,’
gaat ze door. ‘Zo houdt ze veel tijd over, die gaat anders op
aan wachten.’

‘Zonde.’

‘Wat ze met die tijd doet weet ik niet.’

‘Zo’n gesprek als dit voeren.’

‘Veel woorden gebruik je voor afzeggen, omgooien, het
anders doen.’

‘Waar zijn we dan?’ vraag ik.

‘In afzegland,’ twee mensen door het niets uitgezocht.

We staan op een hoek, als ooit mijn moeder met een
buurvrouw na de slager of de groenteman. Waar hadden
ze het over?

Een blinde loopt voorbij, rekent virtuoos op het ge-
ringste, tast er feilloos naar, met z’n wit-rode stok.

Ze houdt zich in, ademt sneller, ‘Waarom is blind niet
belachelijk en doof wel.’

‘Blind is eleganter,’ probeer ik.

We lopen door, of ik wel eens op de beelden van het
tv-journaal let.

‘Niet speciaal, nee.’

‘Die zijn in elk land hetzelfde.’

‘Wat voor beelden?’

Nu begint ze over ziekenhuizen, schoolpleinen, spoor-
wegemplacementen. Vlaktes die iedereen kent moeten
op de tv een prijsverhoging of een verlopen medicijn on-
dersteunen.

Lessen in niets, ‘net als dit,’ ze wuift naar alles om zich
heen, terughoudend, er is te veel van, die gratie.

‘Het landschap...’

‘...ja...’

‘...door groen gestut niets...’

‘...af en toe een andere kleur...’

‘Zonder wolken of tuinen ontbreken de decors.’

‘Je denkt er niet aan,’ zegt ze.

‘Nee.’

‘En toch is het vlak bij je.’

‘Als iemand het zegt?’

‘Ook zonder woorden.’

Wat verdwijnt, zich weer aanvult. Het is of ik haar al dagen ken. Daar heb je The Red Lion, zo straks er voorbij, nu erin.

‘Nooit begrepen waarom ik op de wereld moet zijn,’ ze gaat zitten. ‘Mijn familie vroeg zich dat niet af.’

‘Waarom niet.’

‘We waren er gewoon,’ (*laat een kiekje zien*) ‘kijk, m’n ouders in functie als ouders.’

Of ik zin heb met haar naar een vriend te gaan. Le Phô, ze spelt het, L-e P-h-ô, een schilder uit Vietnam, ‘misschien weet hij waar dat huis van je ligt.’

Ze heeft zelf een bureau voor de ondertiteling van films.

‘...met van die fouten erin?’

‘Alleen als de vertaler het niet meer bij kan houden. Dan ga je de betekenis anders betasten, trek je de stop uit een zin, zodat-ie wegstroomt, als in een bad.’

‘...neemt een ander woord het over,’ probeer ik in dit linke gebied.

‘...meestal niet lang...’

‘...het herstelt zich...’, een vraagteken erachter? Ben er niet zeker van. Zonder klinkt het iets te stellig, wel mooi, als je ineens een korenveld ziet waar niets gebeurt, aan de rand van de stad.

‘We zitten gevangen in de taal,’ gaat ze door, ‘je komt er niet uit, dat zou het einde zijn.’

‘Als je nou...’

‘Merk je...’

‘Wat...’

‘Sommige problemen bestaan alleen in de taal,’ zegt ze. ‘Word of wordt, daar denk je niet aan als je hier wordt aangekeken.’

‘Nee, je loopt gewoon door.’

Iemand moet de eerste zijn die van richting verandert. Ik steek over, in het midden van de straat. Er is toch geen verkeer. Ze zal me wel volgen.

Nee, ze steekt niet over, loopt door, blijft staan bij een pad, dat achter een huis uitkomt. Ze kijkt naar me en wacht.

Moet ik me door een voorbijganger laten leiden? Ik ben hier voor August Bolte, die mag ik niet zomaar in de steek laten. Het is nog een heel werk.

Kun je een woord stil laten staan of vertragen als er even niets gebeurt. Het is net of ik er al te laat voor ben, me heb verbonden met iets wat ik niet kan overzien. Het heeft met de nabije taal te maken, maar wat.

In het offside van een voorval loop ik naar het pad dat dienstdoet als decor en naar de ondertitels, die haar vak zijn. Niet meer verdeeld over twee routes gaan we samen door, alsof je dan ergens eerder bent. Maar waar?

‘Hotelprijzen zei nog niet aangepast,’ begint ze.

‘Pardon?’

‘...ging het zo snel dat de ondertitelaar er ter plekke zei van maakte...’

‘...in plaats van zijn.’

‘...met veel te hoge hotels op de achtergrond.’

Taal fout, beeld nutteloos. Zo wordt de pornografie van de betekenis als nieuws gebracht.

‘We zijn er,’ zegt ze, ‘Le Phô woont hier vlakbij.’

Het is net of de woorden die ons op de laatste paar blad-

zijden ter wille zijn geweest, niet anders konden dan ons hierheen brengen, of hun volgorde al vaststond voor we ze in gebruik namen.